

din cetățile Ciceu și Unguraș a fost relativ puțin analizat până acum. Mai mult, cartea a fost realizată în condiții grafice excelente și prezintă greșeli gramaticale nesemnificative, fapt ce ne îndreptățește să o considerăm o excelentă analiză în cunoașterea unui fragment important din istoria Principatului Transilvaniei în epoca modernă timpurie.

Marian Horvat

Martyn Rady, *The Habsburgs. The rise and fall of a world power*, Allen Lane, Penguin books, 2020, 397 p.

După volumul *The Habsburg Empire: a very short Introduction* (2017), profesorul Martyn Rady dezvoltă subiectul într-un nou volum despre creșterea și descreșterea acestei puteri mondiale, Imperiul Habsburgic.

Pe parcursul a 29 de capitole, destinul casei de Habsburg se conturează de la Frederick III, *Frederick III: Saturn and Mars*, și până la finalul celui de-al doilea război mondial, *World war and dissolution*, de la un capăt la celălalt al lumii. Motivul evidențiat de autor pentru această ascensiune este acela al asumării puterii, al apărării bisericii catolice, al menținerii păcii. Un arbore genealogic detaliat începând cu Kanzelin din secolul al IX-lea este argument suplimentar pentru istoria unei familii predestinată să conducă un imperiu. Povestea lui Werner cel Pios (1025–1096) și a falsificării documentului de fondare a abației benedictine de la Muri (Elveția), ocupă un loc deosebit în acest discurs al începuturilor, sub titlul *Castle Habsburg and the “Fortinbras Effect”*. O altă legendă a începuturilor este și aceea a modului în care numele familiei s-a format pornind de la numele fortului construit de către Radbolt, Habichtsburg.

Luând în considerare toate teoriile istoriografice și o mulțime de detalii care concură la creionarea cu finețe a tabloului, Martyn Rady transportă cititorul direct în măruntaiele lumii medievale, jonglând cu manevrele prin care cavalerii devin regi, precum Rudolf I de Habsburg (1273–1291) sau Ottokar II, Regele de aur. Construcția identitară a Casei de Habsburg continuă în secolul al XV-lea. Spiritul vizionar al lui Frederick este disecat prin intermediul cunoscutului acronim AEIOU, menționat pentru prima dată în 1437. Interpretările multiple conduc autorul și cititorul deopotrivă că a fost din partea lui Frederick o premoniție, fie pentru Austria (*Austria Est Imperare Orbi Universae*), fie pentru împărat (*Artes Extollitur Imperator Optimus Universas*), ori chiar pentru ambele, căci pentru Habsburgi, conchide autorul, Austria a fost mai mult decât un spațiu, a reprezentat o idee, o filosofie. Un alt pas important în creșterea ideii

imperiale este făcut de către Maximilian. La nivel simbolic, nici Maximilian nu se oprește din imaginarea acestei viziuni fantastice, concepând *Procesiunea triumfală* dar și, pe de altă parte, introducând schimbări în administrarea imperiului de maniera în care să poată să-și susțină numeroasele campanii militare. Strategiile maritale atât pentru copiii săi cât și pentru nepoții săi, denotă aceeași tendință de hegemonie. Martyn Rady identifică astfel trei ingrediente esențiale care au dus la transformarea dinastiei în timpul lui Maximilian într-o super-putere europeană: norocul, războiul și căsătoriile (p. 62). Carol V (Quintul), conducătorul lumii (p. 63), ales împărat al Sfântului Imperiu și succesor al lui Maximilian, aduce Casa de Habsburg la nivelul unei puteri mondiale. Ceea ce invocă autorul ca fiind definitoriu pentru personalitatea lui Carol V și modul de a controla puterea, este moderația și negocierea (p. 71), fapt care l-a și determinat să abdice în 1555. Reforma și consecințele luptei de la Mohács dar și Contrareforma și Inchiziția sunt alte importante momente care canalizează evenimentele din Imperiu. Se observă în demersul din acest volum evoluția personajelor concomitent cu epoca în care trăiesc: Rudolf II are o *Tablă de Smarald* și o întreagă știință, alchimia; Ferdinand II, protestantismul și Războiul de 30 de ani au constituit alte motive de schimbare esențială.

Secolele al XVIII-lea și al XIX-lea aduc în prim planul discursului alți membri ai familiei Habsburg. Continuarea unei politici culturale și religioase cu atribuții de universalitate a determinat chiar colapsul dinastiei și a Imperiului în 1918. Cele mai interesante chestiuni aduse în lumină de profesorul Rady privesc totuși oamenii-împărați, care atunci când sunt “dezbrăcați” de haina împărătească rămân doar oameni. Martyn Rady face mai mult decât o istorie evenimentțială a Imperiului Habsburgic: aduce în prim plan personalitatea împăraților, motivațiile lăuntrice ale acțiunilor lor, dar și lucrurile palpabile care au rămas până în secolul 21 din acest imens complex politic, filosofic, simbolic. Folosindu-se de bibliografia esențială asupra problemei precum și de numeroase informații din arhive din întreaga Europă, autorul reușește să contureze un tablou vivace al Imperiului Habsburgic.

Toate acestea fac din volumul de față unul care împletește armonios cerințele științei istorice actuale cu dorința omului obișnuit de a accede la informația istorică, o combinație din ce în ce mai populară în literatura de specialitate anglo-saxonă. Prin ceea ce propune cititorului, profesorul Martyn Rady dă dovadă încă o dată că este unul dintre cei mai buni cunoscători ai spațiului central european, oferind o viziune interesantă și originală asupra unui subiect dificil dar de mare impact pentru istoria europeană.

Livia Magina